

(א) ויתן אל משה ככלותו כך פתח ר' תנחומא בר אבא (דניאל ט) לך ה' הצדקה ולנו בושת הפנים מהו כן א"ר נחמיה אפילו בשעה שאנו עושין את הצדקה מביטים אנו מעשים שלנו ויש לנו בושת פנים אין לנו שעה שאנו באין בזרוע אלא בשעה שאנו מוציאים מעשרותינו שנאמר (דברים כז) כי תכלה לעשר מה כתיב בסוף השקיפה ממעון קדשך מן השמים א"ר אלכסנדר גיטלין של מוציאי מעשרות שהן הופכין את הקללה לברכה אתה מוצא כל מקום שכתוב בתורה השקיפה לשון צער הוא כמד"א (שמות יד) וישקף ה' אל מחנה מצרים וכן בסדום שנאמר (בראשית יט) וישקף ה' על פני סדום חוץ מזו אמר רבי אלכסנדר גיטלין של מוציאי מעשרות שהם הופכים דבר ארורה לברכה שנאמר השקיפה ממעון קדשך מן השמים וברך את עמך אמר ר' נחמיה אפילו בשעה שאנו מביטים במעשינו יש לנו בושת פנים כיצד הוא הדבר אלא בנוהג שבעולם אדם נותן שדהו לאריסות והוא נותן זרע ונותן פעולה והוא חולק עמו בשוה אבל הקב"ה ישתבח שמו ויתעלה זכרו אינו כן אלא העולם וכל אשר בו שלו כד"א (תהלים כד) לה' הארץ ומלוואה הארץ שלו הפירות שלו והוא מוריז גשמים ומפריח טללים כדי לגדלם והוא משמרם והוא עושה כל דבר אמר להם הקב"ה לא אמרתי לך שתתן לי אלא אחד מעשרה מעשר אחד מחמשים תרומה הוי (דניאל ט) לך ה' הצדקה ולנו בושת הפנים רבי יהודה אומר לנו בושת הפנים ושלך הצדקה ישראל עוברים בים וכספו של פסל מיכה עובר בים שנא' (זכריה י) ועבר בים צרה והיה הים נקרע לפניהם הוי לך ה' הצדקה ולנו בושת הפנים אמר ר' שמואל בר נחמן נאה היה לאבותינו לקבל את התורה ולומר כל אשר דבר ה' נעשה ונשמע שמא נאה היה להם לומר אלה אלהיך ישראל אתמהא אותה שעה היה משה יורד מלמעלן אמר לו יהושע קול מלחמה במחנה א"ל משה אין קול ענות גבורה והיה כאשר ירים משה ידו וגבר ישראל אין קול ענות חלושה ויחלוש יהושע מהו קול ענות אנכי שומע קול חירופין וגידופין אני שומע אנשי כנסת הגדולה עמדו ופרשו אותה (נחמיה ט) אף כי עשו להם עגל מסכה ויאמרו אלה אלהיך ישראל אשר העלוך ממצרים חסר כלום מהו ויעשו נאצות גדולות חירופין וגידופין שהיו שם ואחר כל מה שעשו לא היה המן צריך לירד אלא מה כתיב (שם) ומנך לא מנעת מפיהם הוי (דניאל ט) לך ה' הצדקה ולנו בושת הפנים א"ר יהודה ב"ר שלום ודיין עד כאן ולא עוד אלא שהיו נוטלין מן המן ומקריבין לפני עבודת כוכבים שנאמר (יחזקאל טז) ולחמי אשר נתתי לך סלת ושמן ודבש האכלתיך ונתתיהו לפניהם לריח ניחוח וחוזר ויורד ביום האחר הוי לך ה' הצדקה ד"א לך ה' הצדקה א"ר לוי ישראל עומדין למטה וחוקקים עבודת כוכבים להכעיס ליוצרים כדכתיב (שמות לב) ויקח מידם ויצר אותו וחקקתה יושב למעלן וחוקק להם לוחות לתת להם חיים שנאמר ויתן אל משה ככלותו הוי לך ה' הצדקה:

(ה) ד"א ויתן אל משה רבנין אמרי אלו עשו ישראל אותו מעשה עד שלא ניתנו הלוחות למשה לא היו יורדין בידו ר' לוי אמר משעשו אותו מעשה נתן הקב"ה למשה את הלוחות כמו שכתוב ויתן אל משה ככלותו לדבר אתו אמר ר' שמעון בן לקיש מהו לדבר אתו משל לתלמיד שלמדו רבו תורה עד שלא למדו היה הרב אומר והוא עונה אחריו משלמד אותו אומר לו רבו בא ונאמר אני ואתה כך כשעלה משה לשמים התחיל לומר אחר בוראו התורה כשלמדה אמר בא ונאמרה אני ואתה הוי לדבר אתו מהו ככלותו אר"ש בן לקיש כל מי שהוא מוציא דברי תורה ואינן ערבין על שומעיהן ככלה שהיא עריבה לבעלה נוח לו שלא אמרן למה שבשעה שנתן הקב"ה התורה לישראל היתה חביבה עליהם ככלה שהיא חביבה על בן זוגה מנין שנא' ויתן אל משה ככלותו א"ר לוי א"ר שמעון בן לקיש מה כלה זו מקושטת בכ"ד מיני תכשיטין כך תלמיד חכם צריך להיות זריז בכ"ד ספרים ככלותו אמר רשב"ל מה כלה זו כל ימים שהיא בבית אביה מצנעת עצמה ואין אדם מכירה וכשבאת ליכנס לחופתה היא מגלה פניה כלומר כל מי שהוא יודע לי עדות יבא ויעיד עלי כך תלמיד חכם צריך להיות צנוע ככלה הזו ומפורסם במעשים טובים ככלה הזו שהיא מפרסמת עצמה הוי ויתן אל משה ככלותו: